

**„SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK MODERNIZÁCIÓJA, KÖZPONTI ÉS
TERÜLETI STRATÉGIAI TERVEZÉSI KAPACITÁSOK MEGERŐSÍTÉSE,
SZOCIÁLPOLITIKAI DÖNTÉSEK MEGALAPOZÁSA”**

TÁMOP 5.4.1. KIEMELT PROJEKT

IV. Pillér

**Kábítószer probléma kezelésével összefüggő szolgáltatások fejlesztése pillérrel
összefüggő helyi munkákra vonatkozó feladatok**

IV.1.2.4.1. Helyi kockázat-elemzés a szükséglet-meghatározási és értékelési eszköztár működését veszélyeztető vagy bizonytalanra tevő hatások azonosítása érdekében

IV.1.2.4.2. A szükséglet-meghatározásra szolgáló rendszer működési eredményeinek konvertálása a helyi szolgáltatási háló értékelési rendszer igényeinek megfelelően – a konverziós folyamat vizsgálata, torzulások, helyi konszenzusok létrehozása az elfogadható bizonytalansági szintekről

Tanulmány

Célok elemzése

Készítette:
Mátrix Egyesület
Dr. Csorba József

A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet megbízásából

Tartalomjegyzék

- 1) Az analízis általános szempontjai
- 2) Megfogalmazott célok bemutatása
- 3) Megfogalmazott célok SWOT analízise
- 4) Prioritások meghatározása

1) Az analízis általános szempontjai

Az analízis általános célja az, hogy a megfogalmazott fejlesztések megvalósíthatósága körvonalazódjon.

Mivel a megfogalmazott fejlesztések túllépik a regionális hatáskört, figyelembe vettünk olyan általános szempontokat, mint a központi költségvetési irányok, az egészségügyi és szociális rendszerek jelentős átszervezése, a drogstratégiával és akciótervvel kapcsolatos bizonytalanságok.

„Erős” tényezőknek tekintettük azokat az elemeket, amelyeket a helyi szervezetek tudnak biztosítani és nem igényelnek, vagy csak minimális szinten igényelnek pluszfinanszírozást.

Figyelembe vettük a kerületi KEF-ek stratégiáit, működését és érdekérvényesítő kapacitását.

2) Megfogalmazott célok bemutatása

2.1) Megkereső programok fejlesztése, szolgáltatások közötti kommunikációs erősítése, koordináció megvalósítása

A régióban több megkereső, utcai program működik, ezek részben kifejezetten szenvedélybeteg populációt célozzák meg, részben hajléktalan populációra koncentrálnak.

A régióban több hajléktalan szálló, szociális ellátó központ működik, amelyek vonzzák a régióba a szenvedélybeteg és részben hajléktalan populációt.

A hajléktalan populáció elérése, speciális motivációs eszközök használata fejlesztendő.

A fenti szükséglet a fókuszcsoporthoz megbeszélésen, a rejtett populációs vizsgálaton és a munkacsoport megbeszéléseken is felmerült.

Szükséges lenne egy részletes feltérképezése az összes utcai megkereső programnak, egy együttműködési rendszer kialakítása és egy közösen elfogadott koordináció bevezetése.

2.2) Képzési programok fejlesztése, szélesebb körű alkalmazása

A képzés több szinten szükséges.

Általános típusú képzés a közvetetten szenvedélybetegekkel foglalkozó szakemberek számára: oktatási szakemberek, rendészeti szakemberek, egészségügyi szakemberek, szociális szférában működő szakemberek. Az oktatásokra rendszerességgel lenne igény.

Speciális oktatás a megkereső és/vagy túcseré programban dolgozó szakemberek számára.

Tapasztalat és információ csere a szenvedélybetegekkel közvetlenül foglalkozó, különböző területeken dolgozó szakemberek számára.

A fenti célt az intézmény felmérési adatok, a fókuszcsoporthoz, a döntéshozókkal való találkozás és munkacsoport megbeszélések támasztják alá.

2.3) Nappali ellátás fejlesztése, bővítése

A régióban több szenvedélybetegek nappali ellátóhelye is működik, de az igényeket nem tudják kielégíteni.

A régió már említett hajléktalan vonzóereje mellett egy másik speciális csoportot is vonz: az opiát-használókat, akik a szubsztitúciós kezelés lehetősége, arra való jelentkezés, a várólistára való felkerülés, illetve az esetleges feketepiaci tevékenység miatt jelennek meg a Nyíró Gyula Kórház drogambulanciájára és a Drogoplex ambulancia környékén.

Számukra a nappali ellátások könnyebb elérhetősége, speciális kialakított programok fejlesztése (pl. szubsztitúciós kezelésre való felkészítés, motiválás) egy fontos szolgáltatás lenne.

A fenti fejlesztés igénye a rejtett populációs felmérés és munkacsoport megbeszéléseken is felmerült.

2.4) Fiatalkorúak nappali ellátása

A fiatalkorúak (10-16 éves korosztály) addiktológiai ellátása országosan hiányos, ahogy a régióban is jelentős problémának tekinthető.

A fiatalkorúaknál speciális drogfogyasztási szokások (pl. szerves oldószer, mefedron) és speciális ellátási igények merülnek fel, emiatt a felnőtt nappali ellátó helyektől elkülönítve és más szakmai programokkal kell működtetni.

A fenti fejlesztés igénye a fókuszcsoporthoz, az intézményi felmérés, a döntéshozókkal való találkozás alkalmával, a munkacsoport megbeszéléseken is felmerült.

2.5) Védett munkahely

A szenvedélybetegek és/vagy hajléktalanok munkalehetőségei jelentősen beszűkültek az átlagpopulációhoz képest. Olyan munkahely-lehetőségek teremtése, amelyek figyelembe veszik a szenvedélybetegek megváltozott munka- és alkalmazkodási képességeit, hiánypótlók lennének.

A védett munkahelyek hiánya szintén nemcsak regionális probléma, hanem országos is, ugyanakkor helyi szinten felmerült a kliens profil elemzés és a kielégítetlen szükségletek elemzése kapcsán, a munkacsoport megbeszéléseken és a döntéshozókkal való találkozás alkalmával.

2.6) Szubsztitúciós programok elérhetőségének javítása

A szubsztitúciós programok elérhetősége Magyarországon és Budapesten is alacsonyszinten jelenik meg, a legtöbb kezelőhelyen különböző okok miatt várólisták vannak.

Fenti probléma nem regionális szintű, ugyanakkor helyi szinten felmerült a rejtőzködő szerhasználók felmérése, a kliens profil elemzés és a kielégítetlen szükségletek elemzése kapcsán és a munkacsoport megbeszéléseken és a döntéshozókkal való találkozás alkalmával.

2.7) Információs rendszer kialakítása

A régióban aránylag nagy számban működnek szenvedélybetegekkel foglalkozó intézmények.

Ugyanakkor az intézmények sok esetben különböző szegmenseit érintik a prevenciónak, az ellátásnak, a kezelésnek vagy más szervezeti egységben, szférában (egészségügyi, szociális) működnek, emiatt hiányosak az információk a végzett tevékenységekről, a kínált szolgáltatásokról, kompetenciákról.

A közvetlen szenvedélybetegekkel foglalkozó szakemberek informáltsága, tudása még hiányosabb.

A fentiek miatt egy regionális információs portál, ill. nyomtatott tájékoztató anyag lenne szükséges. Ez az igény a fókuszcsoporthoz, a döntéshozókkal való találkozás alkalmával és a munkacsoport megbeszéléseken is felmerült.

3) Megfogalmazott célok SWOT analízise

3.1) Megkereső programok fejlesztése, szolgáltatások közötti kommunikációs erősítése, koordináció megvalósítása

Erősségek:	Gyengeségek:
Létező, jól működő megkereső programok Szakmai tudás. Szándék az érdekelek részéről. Alacsony finanszírozási igény. Rejtőzködő populációs vizsgálatnál igényként fogalmazódik meg.	A partnerek együttműködési szintje heterogén. Még nem ismert partnerek bevonása.
Lehetőségek:	Veszélyek, kockázatok:
Egységes megkereső program. Hatékony koordinálás. KEF támogatása.	Bizonyos partnerek elutasítják az együttműködést.

A célnál túlsúlyban vannak az erősségek, lehetőségek a megvalósítás nagymértékben a helyi szervezeteken, szakembereken múlik.

3.2) Képzési programok fejlesztése, szélesebb körű alkalmazása

Erősségek:	Gyengeségek:
Oktatási gyakorlattal és jelentős tapasztalattal rendelkező szakemberek megléte. Több szinten jelentős igény mutatkozik a szakemberek között a képzésekre.	Finanszírozási bizonytalanság, ha nem sikerül biztosítani az oktatás háttérét, a képzést fizetőssé kell tenni, ami jelentősen csökkenti az érdeklődést.
Lehetőségek:	Veszélyek, kockázatok:
Szervezetek és szakemberek közötti együttműködés fejlődése. KEF támogatása.	A konkrét képzéseknél kevesen jelentkeznek időhiány, munkahelyi elfoglaltság stb. miatt.

A célnál aránylag túlsúlyban vannak az erősségek és a lehetőségek. A finanszírozás lehet gátlátényező, de nem igényel jelentős forrást, helyi szinten és vagy pályázati támogatásból megoldható.

3.3) Nappali ellátás fejlesztése, bővítése

Erősségek:	Gyengeségek:
Létező, jól működő nappali programok. Szakmai tudás. Szándék az érdekeltek részéről. Rejtőzködő populációs vizsgálatnál igényként fogalmazódik meg.	Helyiség igény. Finanszírozási bizonytalanság. Lakóság ellenszenve. Mivel már létezik ilyen intézmény, a hely döntéshozók nem tartják szükségesnek.
Lehetőségek:	Veszélyek, kockázatok:
A megkereső munka hatékony folytatása. További gondozás lehetősége.	Nem sikerül megfelelő helyiséget biztosítani. Szociális ellátási rendszer átszervezése.

A célnál egyensúlyban vannak az egyes tényezők.

Jelentős hátrány a helyiségigény, ami ugyanakkor regionális szinten megoldható, de az ellátási rendszer átszervezése központi kérdés, ami minimális mértékben befolyásolható.

3.4) Fiatalkorúak nappali ellátása

Erősségek:	Gyengeségek:
Jelentős igény a szakemberek részéről. Komoly társadalmi igény és könnyebb elfogadás. Régóta több szinten megfogalmazott igény.	Aránylag kevés a képzett szakember. Helyiség igény. Finanszírozási bizonytalanság.
Lehetőségek:	Veszélyek, kockázatok:
Nyíró Gyula Kh. fejlesztési tervei között szerepel. KEF támogatása.	Nem sikerül megfelelő helyiséget biztosítani. Szociális ellátási rendszer átszervezése.

A célnál egyensúlyban vannak az egyes tényezők.

Jelentős hátrány a helyiség igény, ami ugyanakkor regionális szinten megoldható, de az ellátási rendszer átszervezése központi kérdés, ami minimális mértékben befolyásolható.

Komoly negatív tényező a megfelelő szakembergárda hiánya.

3.5) Védett munkahely

Erősségek:	Gyengeségek:
Jelentős igény a szakemberek részéről A kliens felmérések állá támasztják az igényt Társadalmi pozitív megítélés (az alkoholisták és a drogosok is dolgoznak)	Jogi bizonytalanság Finanszírozási bizonytalanság Az érintettek motiváltsága a munkavégzésre Helység igény
Lehetőségek:	Veszélyek, kockázatok:
Munkaügyi központok bevonása Munkateremtési pályázatok bevonása Társadalmi érdek a munkavégzés, nem szükséges szociális támogatás	Központi finanszírozás szükséges Jogi keret módosítás szükséges

A cél megvalósíthatósága komolyan megkérdőjelezhető, mivel jogszabályi módosítás szükséges, és jelentős központi finanszírozást igényel.

3.6) Szubsztitúciós programok elérhetőségének javítása

Erősségek:	Gyengeségek:
Létező, jól működő szubsztitúciós programok jó gyakorlatként jelennek meg. Jelentős szakmai tudás. Komoly igény a kliensek körében.	Bizonyos szakmai körök és a társadalom nem fogadja el a szubsztitúciós kezelést. OEP kapacitásbővítést igényel.
Lehetőségek:	Veszélyek, kockázatok:
Megkereső programok továbbküldési lehetőségei javulnak. Rejtőzködő opiáthasználó populáció könnyebb bevonása a terápiás rendszerbe.	Nem engedélyezik a kapacitásbővítést. Drogpolitikai bizonytalanság.

A cél megvalósíthatósága komolyan megkérdőjelezhető, mivel kapacitásbővítést igényel, és aránylag erős bizonyos szakmai körök ellenvéleménye.

3.7) Információs rendszer kialakítása

Erősségek:	Gyengeségek:
A szakemberek részről komoly igény van a könnyen elérhető és aktuális információkra. Szádék a megvalósításra a hely szakértők részéről. A XIII kerületben már készült hasonló anyag, jó gyakorlat lehet.	Már léteznek hasonló központi információs anyagok. Finanszírozási bizonytalanság. Elektronikus vagy nyomtatott verzió előnyösebb.
Lehetőségek:	Veszélyek, kockázatok:
Jelentősen nő a tájékozottság, a kliensek hatékonyabb irányítása. Szervezetek közötti kommunikáció javul.	Az adatok összegzése időigényes. Terjesztési technikák bizonytalansága. Ha létrejön az információs anyag, nem veszik figyelembe, nem használják.

A célnál egyensúlyban vannak a tényezők. Komoly érv, hogy a fókuszcsoportokon, a döntéshozói megbeszélésen, a munkacsoport megbeszélésen jelentős igény merült fel a fejlesztésre. Ugyanakkor a már létező központi adattárak nem feltétlenül teszi szükségessé ezt a fejlesztést.

5) Prioritások meghatározása

Figyelembe véve a SWOT analízis elemeit és a megvalósíthatósági tényezőket. a következő 4 fejlesztési javaslatot lehet megfogalmazni, a prioritások mentén:

- 1) Megkereső programok fejlesztése, szolgáltatások közötti kommunikációs erősítése, koordináció megvalósítása*
- 2) Képzési programok fejlesztése, szélesebb körű alkalmazás*
- 3) Nappali ellátás fejlesztése, bővítése*
- 4) Fiatalkorúak nappali ellátása*